

Undersøgelse om vold i nære relationer 2023

Udvalgte resultater fra
spørgeskemaundersøgelse hos
brugere af kvindekrisecentre,
mandekrisecentre og ambulante
tilbud til voldsudsatte personer

Publikationen er udgivet af

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Udgivet december 2023

Download eller se rapporten på
www.sbst.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

digital isbn: 978-87-94445-44-3

Indhold

Indledning	4
Centrale resultater i undersøgelsen	5
Undersøgelsens data og metode	7
Tilbud i undersøgelsen	8
Voldsformer, hyppighed og varighed af vold	9
Partnervold i Danmark.....	10
Næsten alle har været udsat for psykisk vold forud for et krisecenterophold eller rådgivningsforløb	14
Volden er næsten konstant til stede	16
Volden har været til stede i store dele af voksenlivet.....	18
Fysiske og psykiske voldshandlinger	19
Psykisk og fysisk partnervold i Danmark.....	20
Mange udsættes for grov fysisk vold.....	22
Jo oftere volden forekommer, desto grovere er den	24
Den psykiske vold er næsten konstant til stede	26
Vold mod ledsagende børn og unge	27
Vold mod børn og unge i Danmark	28
Næsten alle de ledsagende børn og unge udsættes for indirekte vold.....	30
Ledsagende børn og unge oplever psykisk og fysisk vold i hjemmet	33
Find flere resultater i bilagsmateriale til rapporten	34
Metode	35
Besvarelser fra voksne	36
Voksne respondenter, som har oplyst CPR-nummer.....	38
Besvarelser om ledsagende børn og unge	39
Litteraturliste	40

Indledning

Vold i nære relationer er et socialt problem, som kan have alvorlige konsekvenser for de personer, der udsættes for volden, og for de personer, som udøver den. Det skønnes, at omkring 82.000 kvinder og 43.000 mænd hvert år udsættes for fysisk, psykisk, seksuel og/eller økonomisk partnervold. Undersøgelser viser blandt andet en sammenhæng mellem udsættelsen for vold i nære relationer og tegn på PTSD, angst og depression.

Formålet med *Undersøgelsen om vold i nære relationer* er at bidrage til en øget og løbende opdateret viden om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer og deres børn. I 2023 udarbejder Social- og Boligstyrelsen to rapporter:

- Denne rapport med uddrag af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen om brugere af kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante tilbud til voldsudsatte personer.
- En tematisk undersøgelse om den indledende og koordinerende rådgivning til kvinder på kvindekrisecentre efter servicelovens § 109, stk. 7.

Undersøgelse om vold i nære relationer 2023 er udarbejdet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt beboere på kvindekrisecentre og mandekrisecentre og brugere af ambulante tilbud til personer udsat for vold i nære relationer. Børn, der ledsager deres forælder på tilbuddene, indgår også i undersøgelsen.

I rapporten fremhæves udvalgte resultater om den vold, respondenterne er blevet udsat for. Der indgår blandt andet resultater om udvalgte voldsformer og hyppigheden af volden mod både voksne og ledsagende børn og unge. I bilagsmaterialet til denne rapport er det muligt at finde øvrige resultater af spørgeskemaundersøgelsen.

Social- og Boligstyrelsen vil gerne sige et stort tak til alle kvinder, mænd og børn, som har deltaget i undersøgelsen og dermed har gjort det muligt at få et indblik i den vold, mennesker i Danmark udsættes for af deres nære relationer.

Der skal også lyde en stor tak til ledere, medarbejdere og frivillige på landets kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante tilbud, som har brugt tid og kræfter på at bidrage til undersøgelsen i en travl hverdag. Det samme gælder den faglige følgegruppe med repræsentanter fra centrale organisationer på området, som har bidraget med deres store faglige viden til at kvalificere undersøgelsen og denne rapporten.

Centrale resultater i undersøgelsen

Rapporten består af tre afsnit: **Det første afsnit** præsenterer resultater om, hvilke voldsformer respondenterne har været udsat for inden for de seneste 12 måneder, hvor hyppigt respondenterne har været udsat for de forskellige voldsformer, og hvor stor en del af deres voksne liv, som har været præget af vold. **Det andet afsnit** viser resultater om, hvilke fysiske voldshandlinger respondenterne har været udsat for inden for de seneste 12 måneder, og hvor hyppigt respondenterne har været udsat for psykisk vold. **Det tredje afsnit** handler om den vold, ledsagende børn og unge har været udsat for. Afsnittet belyser blandt andet den vold, som ledsagende børn og unge udsættes for direkte og indirekte.

Rapporten indeholder otte centrale resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som opsummeres nedenfor.

Næsten alle har været udsat for psykisk vold forud for et krisecenterophold eller rådgivningsforløb

Næsten alle kvindelige respondenter (97 pct.) er blevet udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder. Det samme gælder for ni ud af 10 af de mandlige respondenter (89 pct.).

Volden er næsten konstant til stede

Omkring 85 pct. af de kvindelige respondenter og 70 pct. af de mandlige respondenter er blevet udsat for én eller flere voldsformer hver uge inden for de seneste 12 måneder.

Volden har været til stede i store dele af voksenlivet

For alle respondenter i aldersgrupper over 30 år har omkring 50 pct. været udsat for vold i mere end fem år i deres voksne liv. Omkring halvdelen af de 40-49-årige respondenter har været udsat for vold i mere end 10 år, mens omkring hver tredje af de 30-39-årige, at de har været udsat for vold i mere end 10 år.

Mange udsættes for grov fysisk vold

Næsten halvdelen (46 pct.) af kvindelige respondenter, der har været udsat for fysisk vold, har oplevet kvælningsforsøg eller angreb med kniv eller skydevåben. Dette gælder for næsten tre ud af 10 mænd, svarende til omkring 29 procent af de mandlige respondenter.

Jo oftere volden forekommer, desto grovere er den

Seks ud af 10 af respondenterne (60 pct.), som oplever fysisk vold hver uge, oplever kvælningsforsøg, angreb med kniv eller skydevåben. Det er tilfældet for henholdsvis omkring 45 pct. og 30 pct. af de respondenter, som oplever fysisk vold mindst hver måned eller sjældnere.

Den psykiske vold er næsten konstant til stede

Omkring fire ud af fem af de kvindelige respondenter og tre ud af fem af de mandlige respondenter, som er blevet udsat for psykisk vold, oplever volden hver uge

Næsten alle de ledsagende børn og unge udsættes for indirekte vold

Stort set alle de ledsagende børn og unge (94 pct.), som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, har været udsat for indirekte vold inden for de seneste 12 måneder. Indirekte vold er situationer, hvor barnet eller den unge er til stede og overværer vold, overhører, at volden finder sted, eller har hørt om, at en anden person udsættes for vold

Fysisk og psykisk vold mod ledsagende børn og unge

Ni ud af 10 af de ledsagende børn og unge i undersøgelsen (90 pct.) har været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens 30-35 pct. har været udsat for fysisk vold.

Undersøgelsens data og metode

Rapporten bygger på besvarelser indsamlet i perioden den 1. januar 2021 til og med den 31. december 2022. Spørgeskemaundersøgelsen er ikke nødvendigvis repræsentativ for alle kvinder og mænd, som har haft ophold på et krisecenter, eller som har modtaget ambulante rådgivningsforløb i 2021 og 2022, men resultaterne i rapporten giver et samlet billede og væsentligt indblik i den vold, respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen har været udsat for. Det er ikke muligt at lave fuldt dækkende analyser af stikprøvens repræsentativitet. Som læser bør man derfor være varsom med at tolke resultaterne som fuldt dækkende for alle voldsudsatte kvinder, mænd og ledsagende børn og unge, som har ophold på kvindekrisecentre, mandekrisecentre, eller som modtager ambulante rådgivningsforløb.

I spørgeskemaundersøgelsen er der spurgt ind til respondenternes oplevelser af at blive udsat for vold. Når vi i det følgende bruger formuleringen "udsat for vold" henvises der således til respondenternes egne oplevelser af at blive udsat for vold.

Den voldsudsatte person tilbydes at deltage i spørgeskemaundersøgelsen én gang for hvert separate ophold eller forløb, personen modtager. Den samme person kan derfor optræde flere gange i spørgeskemaundersøgelsen, hvis personen har modtaget flere indsatser i løbet af 2021 og 2022. En person kan fx indgå to gange i en opgørelse, hvis denne ad to omgange i 2021 og 2022 har haft ophold på et krisecenter. Derimod vil personen kun optræde én gang i tabellen, hvis opholdet på de to krisecentre er en del af et sammenhængende forløb, for eksempel ved en overflytning fra ét krisecenter til et andet, for eksempel på grund af sikkerhedshensyn. Undersøgelsens opgørelser omfatter derfor ophold og forløb af personer og ikke unikke personer.

Datamaterialet er begrænset hvad angår antallet af besvarelser fra voldsudsatte mænd og besvarelser fra personer, som modtager ambulante rådgivningsforløb. Af diskretionshensyn er opgørelserne derfor ikke opdelt på tilbudstype. De fleste opgørelser er opdelt på køn, men i nogle tilfælde har det ikke været muligt at lave denne opdeling.

Derudover er der forskel på de tilbud, som deltager i undersøgelsen, og på de målgrupper, som bruger tilbuddene. For eksempel viser en evaluering af det ambulante tilbud til voldsudsatte kvinder, "Sig det til nogen", at målgruppen for dette tilbud generelt er ældre, oftere har en videregående uddannelse og har en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet end kvinder på krisecentre (Andersen et al., 2022: 3). Forskellene i målgruppernes karakteristika kan påvirke resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen. Det er ikke muligt at lave en analyse af denne påvirkning grundet få besvarelser fra brugere af ambulante rådgivningstilbud.

Læs mere om data, metode og respondenter i undersøgelsen på s. 35.

Tilbud i undersøgelsen

Kvindekrisecentre er tilbud til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan bo midlertidigt på krisecenter og modtager under opholdet omsorg og støtte. I forbindelse med opholdet tilbydes de også psykologhjælp og indledende og koordinerende rådgivning. Ifølge servicelovens § 109 er kommunerne forpligtet til at tilbyde midlertidigt ophold på boformer til voldsudsatte kvinder og deres eventuelt ledsagende børn.

Mandekrisecentre er tilbud til mænd i krise, som i nogle tilfælde kan skyldes vold i nære relationer. På mandekrisecentre kan mændene bo midlertidigt. Mændene tilbydes i forbindelse med opholdet støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Kommunerne er, jf. servicelovens § 110, forpligtet til at tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har akut behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Der findes enkelte mandekrisecentre, som ikke er boformer efter servicelovens § 110, men som også tilbyder hjælp til mænd i krise, herunder voldsudsatte mænd.

Ambulante tilbud til voldsudsatte personer omfatter rådgivning eller behandling til voldsudsatte personer, som ikke kræver ophold på en boform. Et ambulante rådgivnings- eller behandlingsforløb kan for eksempel tage form af individuelle eller gruppebaserede samtaleforløb, hvor den voldsudsatte person bl.a. kan få hjælp til at erkende volden og opbygge handlekompetencer til at komme ud af volden.

Voldsformer, hyppighed og varighed af vold

Partnervold i Danmark

Hvert år udsættes mange danskere for vold af deres partner eller andre af deres nære relationer. Volden kan have alvorlige konsekvenser for de udsatte personer.

Det er estimeret, at omkring 82.000 kvinder og 43.000 mænd blev udsat for vold af deres partner i form af fysisk, psykisk, seksuel og/eller økonomisk vold i 2020. Det viser en undersøgelse fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE (Ottosen & Østergaard, 2022: 6). Det svarer til, at omkring én ud af 22 kvinder blev udsat for partnervold, og at omkring én ud af 42 mænd blev udsat for partnervold.

Den mest udbredte form for partnervold er psykisk vold, mens økonomisk vold er mindre udbredt i befolkningen (ibid: 25). Omkring 2,9 pct. af de 16-64-årige kvinder og mænd, som indgik i VIVEs undersøgelse, blev udsat for psykisk partnervold i 2020. Undersøgelsen viser, at kvinder i langt højere grad end mænd udsættes for partnervold. For eksempel udsættes dobbelt så mange kvinder for psykisk partnervold i forhold til mænd.

Færre bliver i dag udsat for partnervold end tidligere. Undersøgelsen fra VIVE viser, at der i perioden 2012-2020 har været et lille fald i andelen, som har været udsat for psykisk, fysisk og økonomisk vold af deres partner (ibid: 32). Denne udvikling ses dog ikke for seksuel partnervold.

Mange danskere har været udsat for vold i nære relationer i løbet af deres barndom, ungdom og voksne liv. En undersøgelse fra 2023 af Lev Uden Vold viser, at 20 pct. af respondenterne i undersøgelsen angiver at have været udsat for minimum én voldsform fra deres forældre i barndommen (Aner et al., 2023: 19). En undersøgelse fra 2022 foretaget af VIVE viser, at 12 pct. af mændene og 29 pct. af kvinderne i undersøgelsen havde været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel partnervold siden 15-årsalderen (Ottosen et al, 2022: 40).

Undersøgelsen viser også, at der er forskelle mellem voldsformer og mellem køn. Flest har været udsat for psykisk vold siden 15-årsalderen, mens fysisk vold og seksuel vold også er forekommet hyppigt. En fjerdedel af kvinderne i undersøgelsen (24 pct.) har været udsat for psykisk partnervold siden 15-årsalderen, mens det er tilfældet for 8,6 pct. af mændene (ibid: 41). Omkring hver syvende kvinde i undersøgelsen (14,2 pct.) har været udsat for fysisk partnervold, og omkring hver 17. mand (5,8 pct.) har været udsat for fysisk partnervold siden 15-årsalderen (ibid).

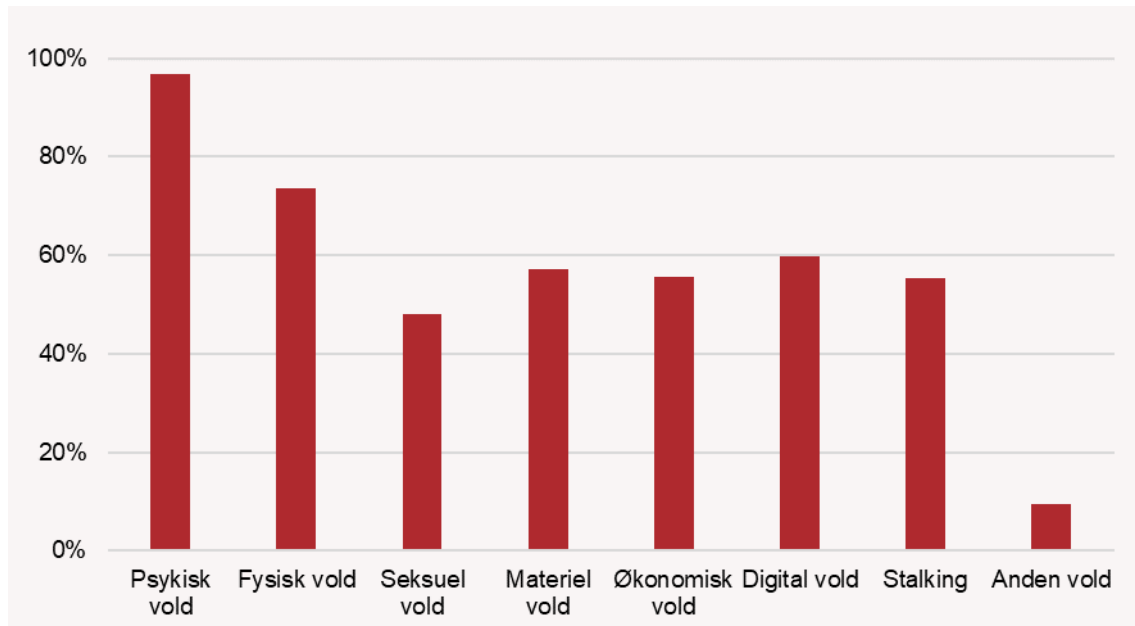
Med denne rapport kan vi komme tættere på, hvordan volden kommer til udtryk hos de voldsudsatte personer. I dette og i de følgende afsnit præsenteres udvalgte resultater om den vold, respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen har været udsat for.

Kvinder og mænd, der tager ophold på kvindekrisecenter eller mandekrisecenter, eller som modtager ambulante rådgivningsforløb, kan være udsat for mange forskellige former for vold; psykisk vold, fysisk vold, seksuel vold, materiel vold,

økonomisk kontrol, digital vold, stalking og anden vold. Ofte har personerne været udsat for flere voldsformer igennem adskillige år, når de søger hjælp.

Afsnittet belyser blandt andet, hvilke voldsformer respondenterne har været udsat for inden for de seneste 12 måneder inden indskrivning på tilbuddet. Det beskrives også, hvor hyppigt respondenterne har været udsat for de forskellige voldsformer, og hvor stor en del af deres voksne liv, som har været præget af vold.

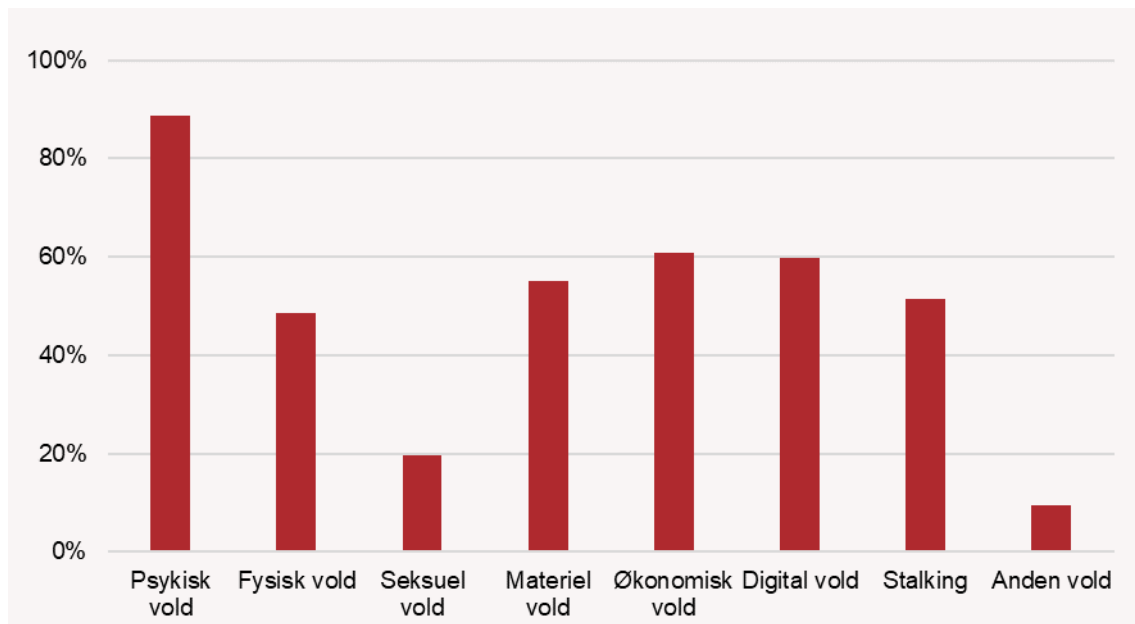
Figur 1: Andelen af kvinder, som har været udsat for en eller flere voldsformer inden for de seneste 12 måneder, 2021-2022

Anm.: Kvinder (n) = 454. En respondent kan have været udsat for flere former for vold og kan derfor indgå i flere kategorier af voldsformer. Andelen for alle voldsformer summerer derfor ikke til 100 pct. 'Anden vold' dækker i denne sammenhæng over vold i nære relationer, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldsformer.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Figur 2: Andelen af mænd, som har været udsat for en eller flere voldsformer inden for de seneste 12 måneder, 2021-2022

Anm.: Mænd (n) = 107. En respondent kan have oplevet flere former for vold og kan derfor fremgå i flere kategorier af voldsformer. Andelen for alle voldsformer summerer derfor ikke til 100 pct. 'Anden vold' dækker i denne sammenhæng over vold i nære relationer, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldsformer.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Næsten alle har været udsat for psykisk vold forud for et krisecenterophold eller rådgivningsforløb

Når kvinder og mænd udsættes for vold i nære relationer, kan voldens form variere. I spørgeskemaundersøgelsen spørges ind til syv voldsformer samt en 'andet'-kategori. De syv voldsformer er psykisk vold, fysisk vold, seksuel vold, materiel vold, økonomisk vold, digital vold og stalking.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt størstedelen af respondenterne har været udsat for flere former for vold inden for de seneste 12 måneder op til, at de har søgt hjælp på et kvindekrisecenter, mandekrisecenter eller et ambulante rådgivningstilbud, jf. figur 1 og 2.

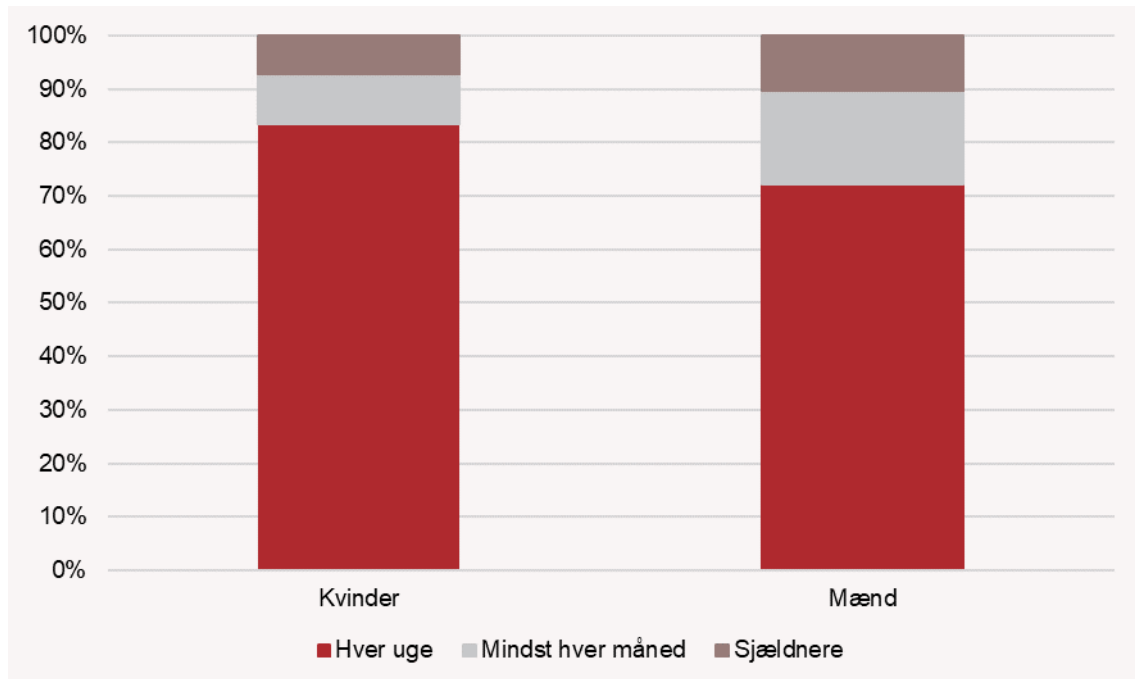
Størstedelen af respondenterne i undersøgelsen er blevet udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder. Dette gælder for 97 pct. af de kvindelige respondenter og 89 pct. af de mandlige respondenter.

Fysisk vold er ligeledes udbredt blandt respondenterne. For de kvindelige respondenter er det tre ud af fire, som har været udsat for fysisk vold i en nær relation. For de mandlige respondenter svarer hver anden, at de har været udsat for fysisk vold.

Få respondenter er blevet udsat for anden vold, som ikke omfattes af de syv afgrænsede voldsformer, som indgår i spørgeskemaundersøgelsen. Omkring hver tiende respondent er blevet udsat for anden vold.

Resultaterne tegner et billede af en kompleks voldsproblematik hos målgruppen, hvor psykisk og fysisk vold sjældent forekommer alene, men ofte i samspil med hinanden og med andre voldsformer. Det peger også på, at det ikke er tilstrækkeligt udelukkende at have fokus på psykisk og fysisk vold i det forebyggende og opsporende arbejde og i indsatser til voldsudsatte generelt. Det er nødvendigt at være opmærksom på, at volden kan have mange forskellige udtryk, og at psykisk vold ofte vil forekomme sammen med andre voldsformer.

Figur 3: Andele af kvinder og mænd udsat for vold inden for de seneste 12 måneder, opdelt efter hyppigheden af volden, 2021-2022

Anm.: Samlet antal besvarelser inkluderet i opgørelsen er 541. Kvinder (n) = 444, mænd (n) = 97. Internt bortfald (n) = 20. Internt bortfald er antallet af respondenter, der ikke har besvaret spørgsmålet om hyppighed og derfor ikke indgår i opgørelsen. Oplysninger om hyppighed af vold er baseret på spørgeskemabesvarelser fra personer med ophold på en midlertidig boform til voldsudsatte personer, eller som har modtaget ambulante rådgivning. Den enkelte respondent har haft mulighed for at angive hyppighed for hver voldsform. Der er her taget udgangspunkt i den voldsform, som den enkelte respondent har været udsat for hyppigst.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Volden er næsten konstant til stede

Volden er hyppig i de seneste 12 måneder op til, at kvinderne og mændene søger hjælp på krisecenter eller ved ambulante rådgivningstilbud. Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser, at størstedelen af både kvinder og mænd har været udsat for vold hver uge, jf. figur 3.

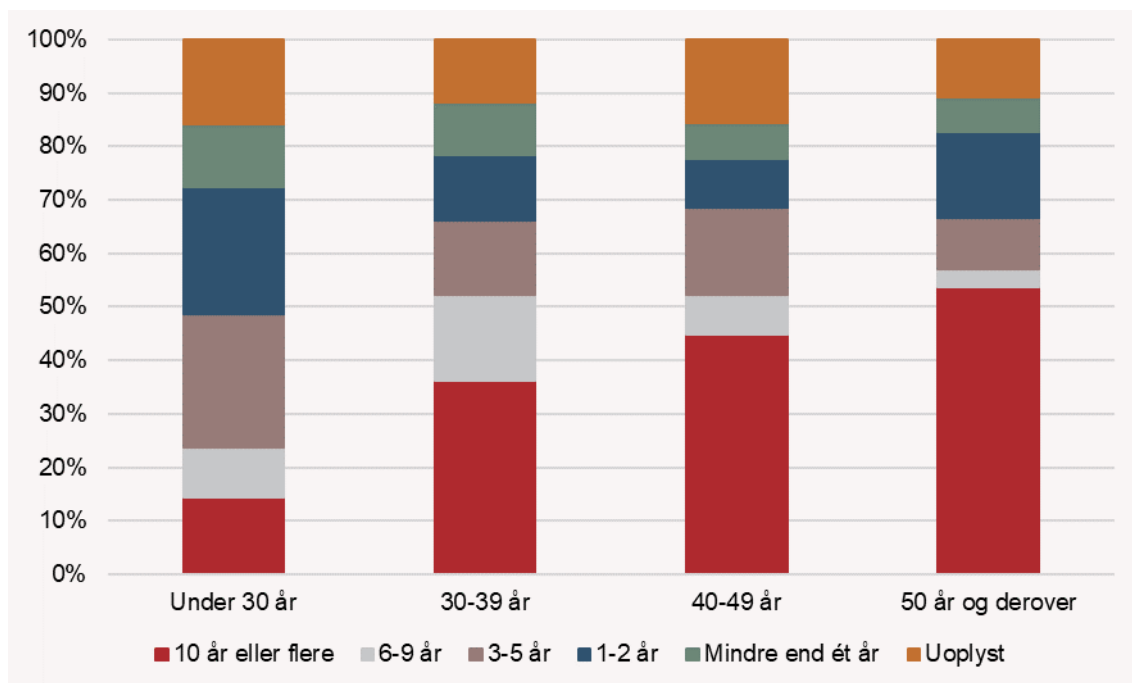
Omkring 85 pct. af de kvindelige respondenter og 70 pct. af de mandlige respondenter er blevet udsat for én eller flere voldsformer hver uge. Resultaterne viser også, at meget få af kvinderne og mændene er blevet udsat for vold sjældnere end én gang om måneden i løbet af de sidste 12 måneder før opholdet eller det ambulante forløb. Det vidner om hyppig og vedvarende voldsudsættelse.

Andre tal fra spørgeskemaundersøgelsen, som ikke fremgår af figuren, viser et tydeligt billede af, at når volden forekommer hyppigt, er det ofte adskillige voldsformer, respondenterne bliver udsat for.

Når voldsudsatte kvinder og mænd søger hjælp hos kvindekrisecentre, mandekrisecentre eller ambulante tilbud, har de ofte været i et voldeligt forhold igennem adskillige år. En af forklaringerne er, at voldelige forhold i mange tilfælde udvikler sig fra at være kærlige forhold til forhold, hvor volden over tid normaliseres og eskalerer (Rasmussen, 2020: 100). Det, at kvinderne og mændene ofte oplever flere forskellige voldsformer, og at mange oplever volden hyppigt, indikerer, at det kan være meget svært at bryde ud af volden, og at volden eskalerer over tid.

Resultaterne om hyppigheden af volden tegner sammen med resultaterne om oplevede voldsformer et billede af, at de voldsudsatte personer, som søger hjælp hos tilbud til voldsudsatte personer, står i en kompleks situation. Mange udsættes for forskellige voldsformer, og de oplever, at volden er meget hyppig.

Figur 4: Varighed af vold i voksenlivet for både kvinder og mænd efter alder, 2021-2022

Anm.: Antal respondenter (n) = 559.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Volden har været til stede i store dele af voksenlivet

Volden har været til stede i store dele af voksenlivet hos mange af de voldsudsatte personer, som har søgt hjælp til at bryde med partnervold eller vold udøvet af en anden nær relation. Volden kan være udøvet af den samme person eller af flere forskellige personer.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at der er en sammenhæng mellem varigheden af volden i voksenlivet og respondenternes alder. For eksempel svarer næsten halvdelen af de 40-49-årige, at de har været udsat for vold i mere end 10 år, jf. figur 4. Til sammenligning svarer omkring hver tredje af de 30-39-årige, at de har været udsat for vold i mere end 10 år.

For alle aldersgrupper over 30 år har omkring 50 pct. været udsat for vold i mere end fem år i deres voksne liv. Det skal nævnes, at en højere alder betyder, at perioden, hvori volden har kunnet finde sted, også er tilsvarende længere. Derfor er det forventeligt, at der er forskelle mellem aldersgrupperne.

Tallene tyder dog på, at volden fortsætter og ofte bliver en vedvarende del af voksenlivet, hvis den ikke opfanges og bearbejdes. De høje andele af respondenter, som har været udsat for vold igennem mange år, peger på, at potentialet ved en tidligere indsats er stort. Det drejer sig både om den forebyggende indsats, så færre udsættes for vold, og om en tidligere, opsporende indsats, så volden ikke bliver en normaliseret del af voksenlivet.

At være udsat for vold er stadig tabubelagt, og for mange voldsudsatte tager det tid at erkende den vold, de har været udsat for.

Resultaterne viser dog også, at langt størstedelen af respondenterne bryder med den voldelige relation, inden eller i forbindelse med de søger hjælp hos et kvindekrisecenter, mandekrisecenter eller et ambulante rådgivningstilbud. Omkring 80 pct. af respondenterne svarer, at de har brudt med den voldelige relation, og ni ud af ti af disse har brudt med den voldelige relation for mindre end 12 måneder siden (fremgår ikke af figuren).

Fysiske og psykiske voldshandlinger

Psykisk og fysisk partnervold i Danmark

Psykisk vold er den mest udbredte form for partnervold blandt den danske befolkning. Det viser en undersøgelse fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), som blev udgivet i 2022. I undersøgelsen ses en forskel i forekomsten af psykisk partnervold mellem kvinder og mænd. Undersøgelsen viser, at ca. 3,9 pct. af danske kvinder og 1,9 pct. af danske mænd i alderen 16-64 år har oplevet psykisk partnervold inden for det seneste år (Ottosen & Østergaard, 2022: 24). En undersøgelse fra 2022 gennemført af Statens Institut for Folkesundhed (SIF) skønner, at omkring 112.000 kvinder har oplevet psykisk partnervold i 2021, og at omkring 76.000 mænd har oplevet psykisk vold i 2021 (Algren et al., 2022: 9).

Undersøgelsen af SIF fra 2022 skønner også, at omkring 24.000 kvinder og 20.000 mænd blev udsat for fysisk partnervold i 2021 (Algren et al., 2022: 7). Undersøgelsen fra 2022 gennemført af VIVE fra 2022, som nævnes tidligere i rapporten, viser, at omkring 1,2 pct. af kvinder og 0,6 pct. af mænd i alderen 16-64 år i 2020 har været udsat for fysisk vold af deres partner inden for det seneste år (Ottosen & Østergaard, 2022: 24).

Der er således betydelig forskel mellem antallet af kvinder og mænd i den danske befolkning, der oplever at have været udsat for psykisk og fysisk partnervold. Omkring dobbelt så mange kvinder som mænd oplever at blive udsat for fysisk og psykisk partnervold.

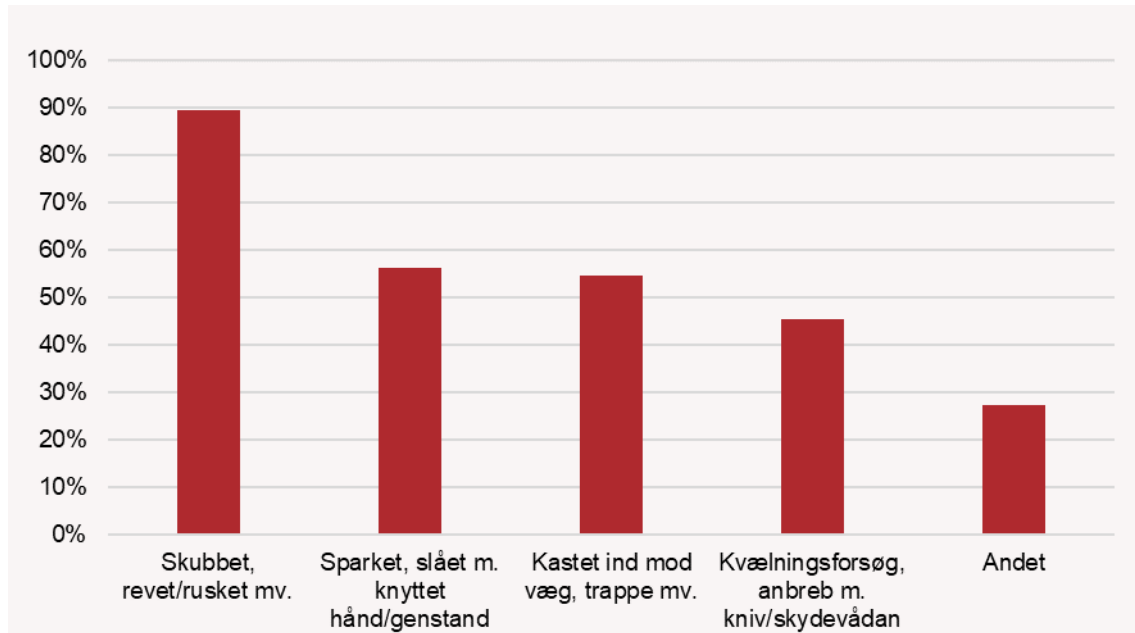
Vold i nære relationer er forbundet med alvorlige konsekvenser – både fysiske og psykiske – som begrænser muligheden for at bryde med volden, og som begrænser de voldsudsatte personer livsudfoldelse og livskvalitet. Der er sammenhæng mellem at være udsat for fysisk partnervold og helbredsproblemer hos både kvinder og mænd. Helbredsproblemer inkluderer blandt andet hyppig hovedpine, træthed, tristhed det meste af tiden, angst, problemer med at sove og følelsen af at være uønsket alene (Laursen & Johansen, 2020: 120-125).

Psykisk vold har også konsekvenser for sundheden. For kvinder på kvindekrisecenter ses en sammenhæng mellem psykisk vold og helbredsproblemer som PTSD, depression, angst og fysiske symptomer. Fysiske symptomer kan inkludere såkaldt somatisering, hvor psykisk stress manifesterer sig som fysiske smerter og problemer (Dokkedahl, 2021: 48).

I dette afsnit tager vi et mere detaljeret blik på resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen, der handler om de fysiske og psykiske voldshandlinger, som respondenterne har været udsat for.

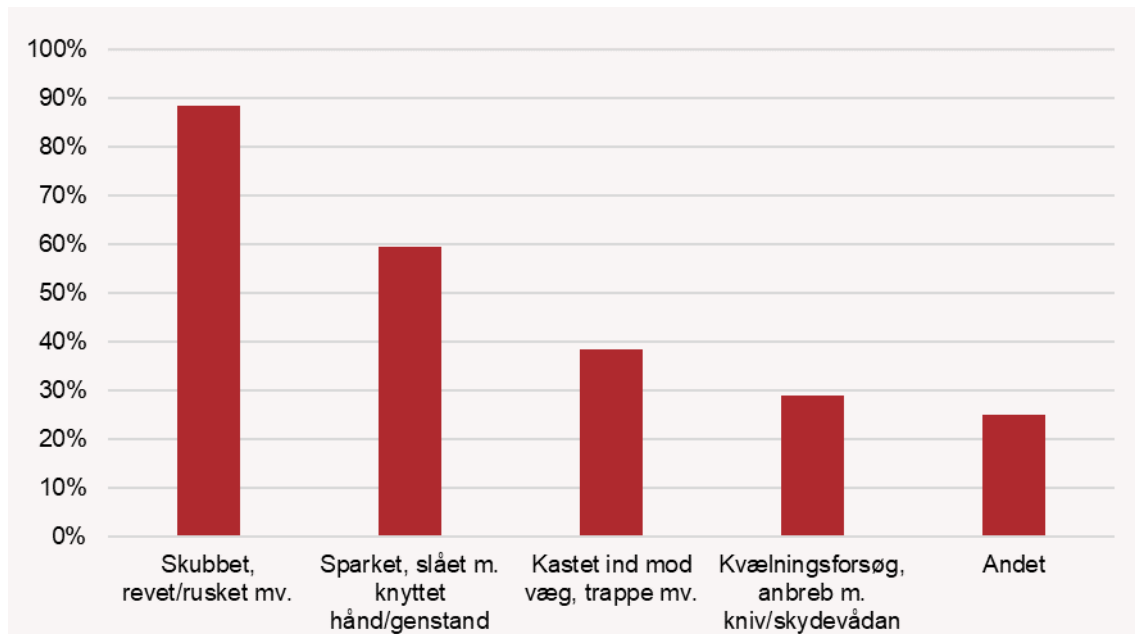
Afsnittet belyser blandt andet, hvilke fysiske voldshandlinger respondenterne har været udsat for inden for de seneste 12 måneder, og hvor hyppigt respondenterne har været udsat for psykisk vold.

Figur 5: Andelen af kvinder, som er blevet udsat for fysisk vold de seneste 12 måneder, opdelt på voldshandlinger, 2021-2022

Anm.: Kvinder (n) = 334. En respondent kan være udsat for flere fysiske voldshandlinger og kan derfor fremgå i flere kategorier af fysiske voldshandlinger. Andelen for alle voldshandlinger summerer derfor ikke til 100 pct. Kategorien 'Andet' dækker i denne sammenhæng over voldshandlinger, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldshandlinger.
Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Figur 6: Andel mænd, som er blevet udsat for fysisk vold de seneste 12 måneder, opdelt på voldshandlinger, 2021-2022

Anm.: Mænd (n) = 52. En respondent kan være udsat for flere fysiske voldshandlinger og kan derfor fremgå i flere kategorier af fysiske voldshandlinger. Andelen for alle voldshandlinger summerer derfor ikke til 100 pct. Kategorien 'Andet' dækker i denne sammenhæng over voldshandlinger, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldshandlinger.
Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Mange udsættes for grov fysisk vold

Størstedelen (70 pct.) af respondenterne svarer, at de har været udsat for fysisk vold i nære relationer inden for de sidste 12 måneder.

I spørgeskemaet bliver respondenterne spurgt om, hvilke fysisk voldelige handlinger de er blevet udsat for inden for de seneste 12 måneder. Figur 5 og 6 viser, hvilke fysisk voldelige handlinger kvinderne og mændene er blevet udsat for.

Som det fremgår, har en bemærkelsesværdig stor andel af respondenterne oplevet at blive udsat for grove fysiske voldshandlinger, såsom kvælningsforsøg eller angreb med kniv eller skydevåben.

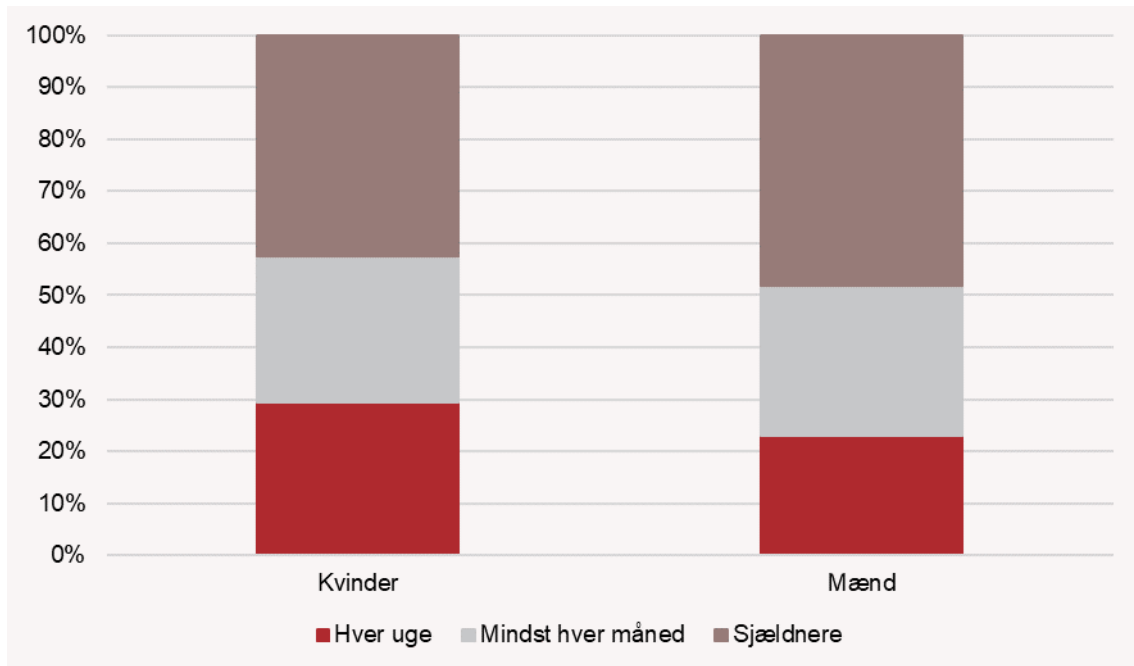
Næsten halvdelen (46 pct.) af de kvindelige respondenter, som har været udsat for fysisk vold, har oplevet at blive udsat for kvælningsforsøg eller angreb med kniv eller skydevåben. Mens knap tre ud af 10 (29 pct.) af de mandlige respondenter har oplevet at blive udsat for denne kategori af fysisk voldelige handlinger.

Mange af respondenterne har således været udsat for grove fysiske voldshandlinger inden for de seneste 12 måneder.

Uanset karakteren af den voldelige handling en person udsættes for, kan det have store konsekvenser for personen at blive udsat for fysisk vold. Her peger undersøgelser på, at det at blive udsat for fysisk vold kan have både psykiske og fysiske konsekvenser for den udsatte.

Det er alvorligt, at mange har været udsat for grove fysiske voldshandlinger, fordi grov fysisk vold er forbundet med en øget risiko for, at volden gentager sig. Derudover er fysisk vold med brug af for eksempel kniv og kvælning almindelige årsager til drab (Kropp og Hart, 2022: 63). Grove fysisk voldelige handlinger såsom kvælningsforsøg og angreb med våben kan pege på en eskalering i de voldelige handlinger.

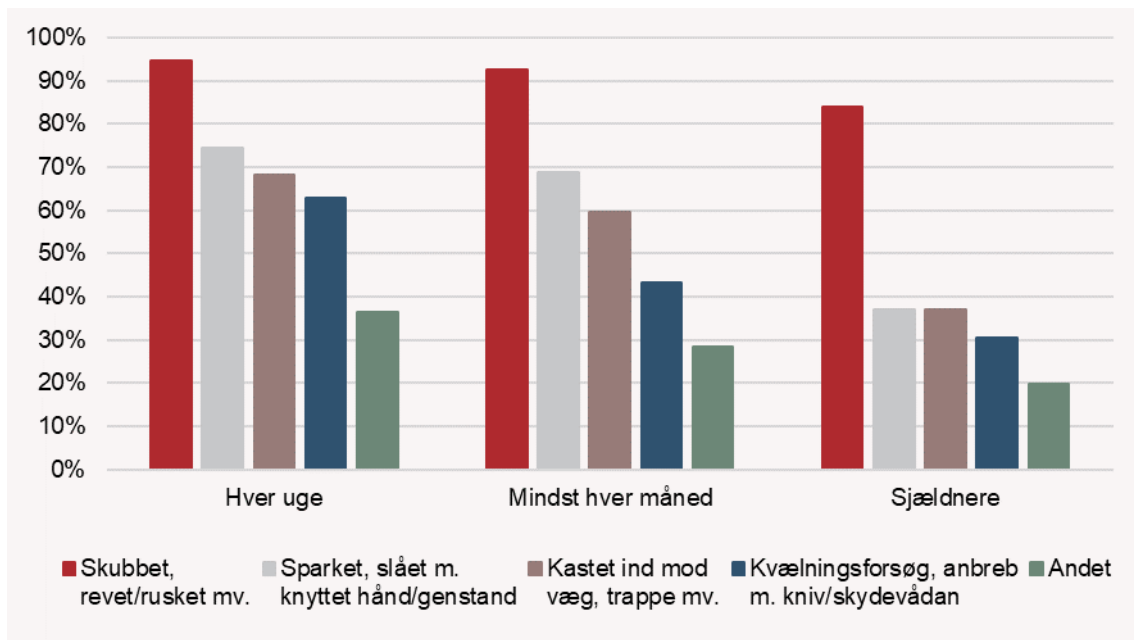
Figur 7: Andele af kvinder og mænd, som er blevet udsat for fysisk vold, opdelt på hyppigheden af fysisk vold og køn, 2021-2022

Anm.: Kvinder (n) = 334, mænd (n) = 52.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Figur 8: Hyppigheden af fysisk vold blandt de personer, der er blevet udsat for fysisk vold, fordelt på voldshandlinger, 2021-2022

Anm.: Antal respondenter (n) = 386. En respondent kan have oplevet flere fysiske voldshandlinger og kan derfor fremgå i flere kategorier af fysiske voldshandlinger. Andelen for alle voldshandlinger summerer derfor ikke til 100 pct. Kategorien 'Andet' dækker i denne sammenhæng over voldshandlinger, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldshandlinger. Bemærk i øvrigt, at hyppigheden dækker alle voldshandlinger af fysisk vold. Dvs. at en person kan opleve fysisk vold hver uge, men ikke nødvendigvis alle typer af voldshandlinger hver uge.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Jo oftere volden forekommer, desto grovere er den

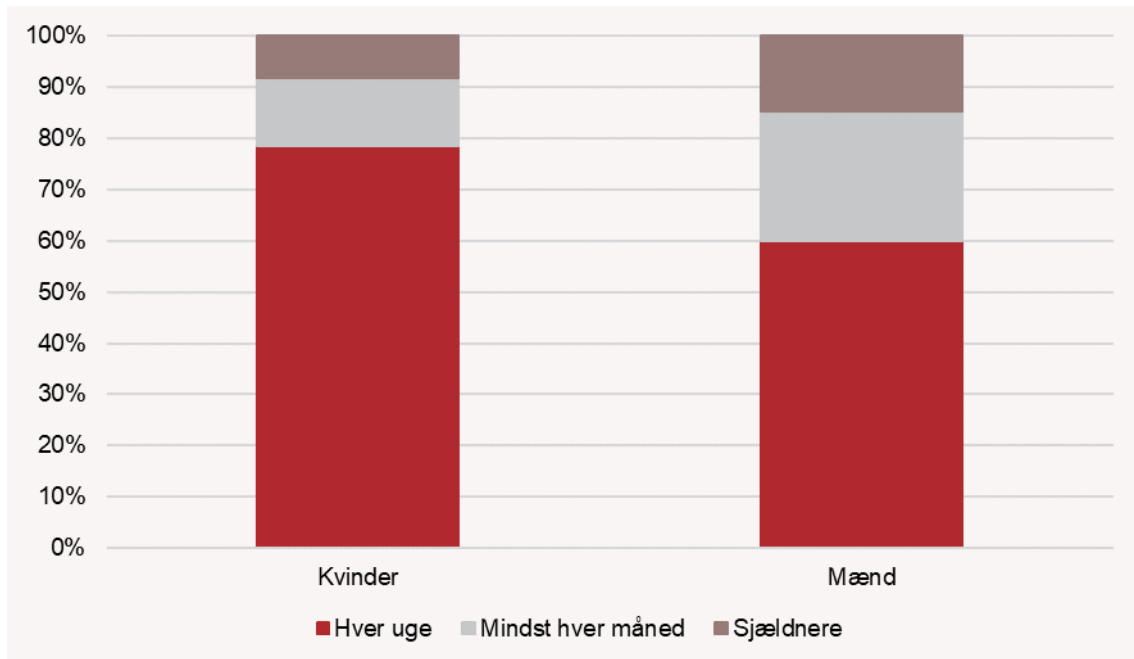
Der er en sammenhæng mellem, hvor hyppigt den fysiske vold forekommer blandt respondenterne i undersøgelsen og den fysiske volds karakter. Der tegner sig et billede af, at jo oftere den fysiske vold forekommer, jo grovere er volden.

Generelt ses det af resultaterne, at mange af respondenterne oplever at blive udsat for fysisk vold mindst én gang om måneden i de seneste 12 måneder. Mere end halvdelen af respondenterne, som er blevet udsat for fysisk vold, har oplevet fysisk vold hver uge eller mindst hver måned, jf. figur 7. Omkring hver tredje kvinde, som er blevet udsat for fysisk vold, blev udsat for volden hver uge. For mænd er det omkring hver fjerde, der er blevet udsat for fysisk vold hver uge.

En større andel af de respondenter, som oplever fysisk vold hver uge, oplever kvælningsforsøg og angreb med våben, end de respondenter, som oplever fysisk vold sjældnere. Omkring 60 pct. af respondenterne, som oplever fysisk vold hver uge, oplever kvælningsforsøg mv., mens dette er henholdsvis omkring 45 pct. og 30 pct. for de respondenter, som oplever fysisk vold mindst hver måned eller sjældnere, jf. Figur .

Det er vigtigt at understrege, at den hyppige fysiske vold oftest ikke forekommer alene. Som nævnt tidligere oplever respondenterne ofte at blive udsat for flere former for vold, og ofte forekommer volden hyppigt på tværs af voldsformerne.

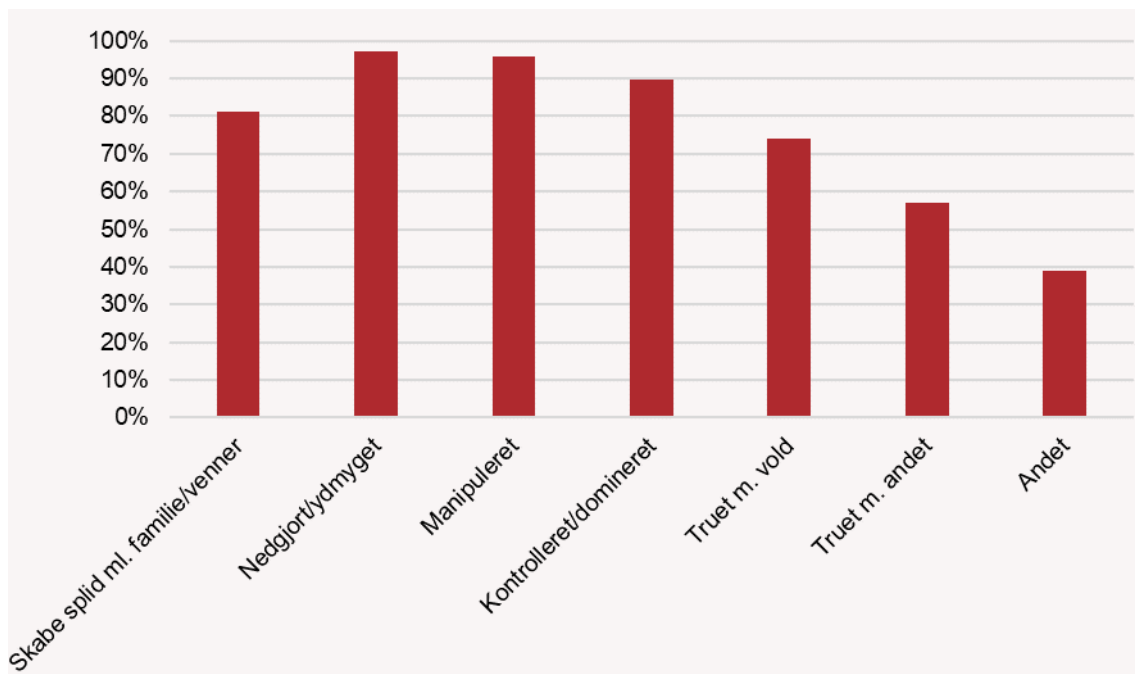
Figur 9: Andele kvinder og mænd, som er blevet udsat for psykisk vold, opdelt på hyppigheden af psykisk vold, 2021-2022

Anm.: Kvinder (n) = 440, mænd (n) = 95.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Figur 10: Andele respondenter, som er blevet udsat for psykisk vold hver uge, opdelt på voldshandling, 2021-2022

Anm.: Antal respondenter (n) = 535. En respondent kan have oplevet flere psykiske voldshandlinger og kan derfor fremgå i flere kategorier af psykiske voldshandlinger. Andelen for alle voldshandlinger summerer derfor ikke til 100 pct. Kategorien 'Andet' dækker i denne sammenhæng over voldshandlinger, som ikke rummes i nogen af de øvrige voldshandlinger.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Den psykiske vold er næsten konstant til stede

Psykisk vold i nære relationer er den voldsform, flest respondenter i spørgeskemaundersøgelsen har været udsat for. Næsten alle respondenter (95 pct.) har været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, inden de søgte hjælp hos et kvindekrisecenter, mandekrisecenter eller ambulansetilbud til voldsudsatte personer.

Langt størstedelen af både kvinderne og mændene, som har oplevet psykisk vold, er blevet udsat for voldsformen hver uge. Omkring fire ud af fem kvinder og tre ud af fem mænd, som er blevet udsat for psykisk vold, oplever volden hver uge, jf. figur 9.

Hos de respondenter, som oplever psykisk vold hver uge, opleves typisk flere forskellige psykiske voldshandlinger. Mere end 90 pct. af respondenterne, som oplever at være udsat for psykisk vold hver uge, oplever at blive nedgjort eller ydmyget, manipuleret, kontrolleret eller domineret, jf. figur 10. Omkring 75 pct. oplever at blive truet med vold.

Den mere eller mindre konstante udsættelse for psykisk vold kan have alvorlige konsekvenser for helbredet og trivslen. Psykisk vold er blandt andet forbundet med en lavere livstilfredshed, psykiske vanskeligheder og et dårligt alment helbred (Ottosen og Østergaard, 2018: 55).

Vold mod ledsagende børn og unge

Vold mod børn og unge i Danmark

Vold i nære relationer er en del af livet for mange børn og unge i Danmark og for mange af de børn, som ledsager deres forældre på krisecenter eller på ambulante tilbud til voldsudsatte personer. Volden kan komme til udtryk på mange forskellige måder og i forskellige former. Volden, som børn og unge udsættes for, kan både være direkte såvel som indirekte. Indirekte vold er situationer, hvor barnet eller den unge er til stede og overværer vold, overhører, at volden finder sted, eller har hørt om, at en anden person udsættes for vold.

Mange danske børn og unge oplever vold i hjemmet, blandt andet fra deres forældre eller mellem deres forældre. I en undersøgelse af Børns Vilkår fra 2022 svarer 22 pct. af børn i 8. klasse, som deltager i undersøgelsen, at de én eller flere gange har været udsat for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder af deres forældre, stedforældre eller plejeforældre (Børns Vilkår, 2022: 10).

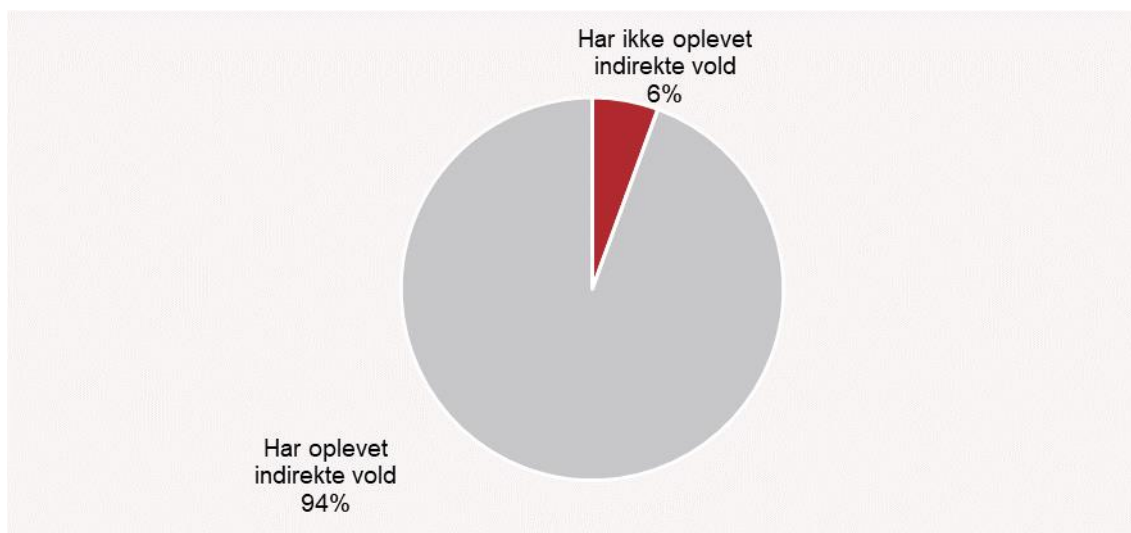
Næsten ét barn i hver skoleklasse oplever vold i hjemmet. Det viser en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI), som de udgav i 2017. Her undersøgte de, hvor mange børn der vokser op i familier med vold. Undersøgelsen er baseret på registreringer af vold hos forældre til børn fra fødselsårgangene 1997-2003. Undersøgelsen viser, at 3.000 børn pr. fødselsårgang oplever vold i familien, inden de fylder 8 år. Det svarer til 5 pct. af de børn, der er født i 1997-2003 (Lyk-Jensen et al. 2017: 62). Det er vigtigt at understrege, at undersøgelsen kun omfatter børn af forældre, der er sigtet for personfarlig kriminalitet eller er blevet behandlet på skadestuen som følge af voldelige overgreb. Der vil derfor også være børn, der oplever vold i familien, som ikke indgår i undersøgelsen.

Det kan have omfattende konsekvenser, når børn og unge oplever vold. Uanset om barnet selv er udsat for psykisk, fysisk eller seksuel vold, eller om barnet overværer vold mod en forælder, udsættes barnet for en adfærd, der bringer barnets udvikling og sundhed i fare, og som kan ødelægge eller forhindre udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Volden kan også have konsekvenser for udviklingen af børn og unges sociale kompetencer og psykiske trivsel (Ottosen et al., 2020: 48). Undersøgelser viser, at børn, der har været udsat for fysisk vold eller seksuelle overgreb, har øget risiko for at få depression, angstlidelser (herunder PTSD), spiseforstyrrelser eller udvise selvmordsadfærd senere i livet (Ottosen & Henze-Petersen, 2021: 8).

I 2022 var omkring 3.000 kvinder indskrevet på et kvindekrisecenter i Danmark, og ca. 2.300 børn ledsagede deres mor på et kvindekrisecenter (Danmarks statistik, 2023). Derudover er der forældre, som modtager hjælp hos mandekrisecentre eller ambulante tilbud til voldsudsatte personer. Det er ikke alle ledsagende børn og unge, som udsættes for vold. Men tilstedeværelsen af vold i hjemmet kan i sig selv have alvorlige konsekvenser for børnene og deres udvikling.

Dette afsnit handler om den vold, ledsagende børn og unge har været udsat for. Afsnittet belyser blandt andet den vold, som ledsagende børn og unge udsættes for direkte og indirekte. Det belyser også hyppigheden af den fysiske og psykiske vold, de ledsagende børn og unge har været udsat for.

Figur 11: Ledsagende børn og unge, opdelt efter om de har oplevet indirekte vold, 2021-2022

Anm.: Ledsagende børn og unge (n) = 251. Indirekte vold omfatter, at barnet eller den unge har været tilstede, mens en anden person bliver udsat for vold, at barnet eller den unge overhørt, at en anden person er blevet udsat for vold, uden at barnet eller den unge selv var til stede, hvor volden fandt sted, og at barnet eller den unge har hørt om, at en anden person har været udsat for vold, uden at barnet eller den unge selv har overhørt volden eller været til stede.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Næsten alle de ledsagende børn og unge udsættes for indirekte vold

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt de fleste af de deltagende børn og unge har været udsat for indirekte vold ved at overvære, overhøre eller være vidende om vold i mellem barnets eller den unges nære relationer, fx mellem deres forældre.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at omkring 95 pct. af de ledsagende børn og unge har været udsat for indirekte vold inden for de seneste 12 måneder, jf. figur 11. Samtidig peger undersøgelser på, at indirekte vold har alvorlige konsekvenser for børn og unge på tværs af alder og køn.

I spørgeskemaundersøgelsen er børnene og de unge blevet spurgt til indirekte vold gennem tre spørgsmål:

- Har barnet eller den unge været til stede, mens en anden person er udsat for vold?
- Har barnet eller den unge overhørt, at en anden person er blevet udsat for vold, uden at barnet eller den unge selv var til stede, hvor volden fandt sted?
- Har barnet eller den unge hørt om, at en anden person har været udsat for vold, uden at barnet eller den unge selv har overhørt volden eller været til stede?

Indirekte vold mod børn og unge omfatter adskillige elementer og er en kompleks voldsform. Der er ikke kun tale om indirekte vold, når barnet ser volden udspille sig mellem forældrene. Barnet opfatter også vold i familien, selvom volden finder sted på et andet tidspunkt, end når barnet er til stede. Det kan for eksempel være, at barnet bliver sendt ind på sit værelse, mens volden udspiller sig, at barnet kan fornemme ændringer i stemningen i hjemmet, at barnet bliver fortalt om voldsepisoderne, at de kan se fysiske skader eller mærker, eller at der måske er en anderledes eller mindre opmærksomhed på barnet efterfølgende (Ottosen et al., 2020: 24). Spørgsmålene om indirekte vold i spørgeskemaundersøgelsen indfanger ikke alle aspekter ved fænomenet, men giver alligevel et billede af, hvor udbredt indirekte vold er blandt de ledsagende børn og unge.

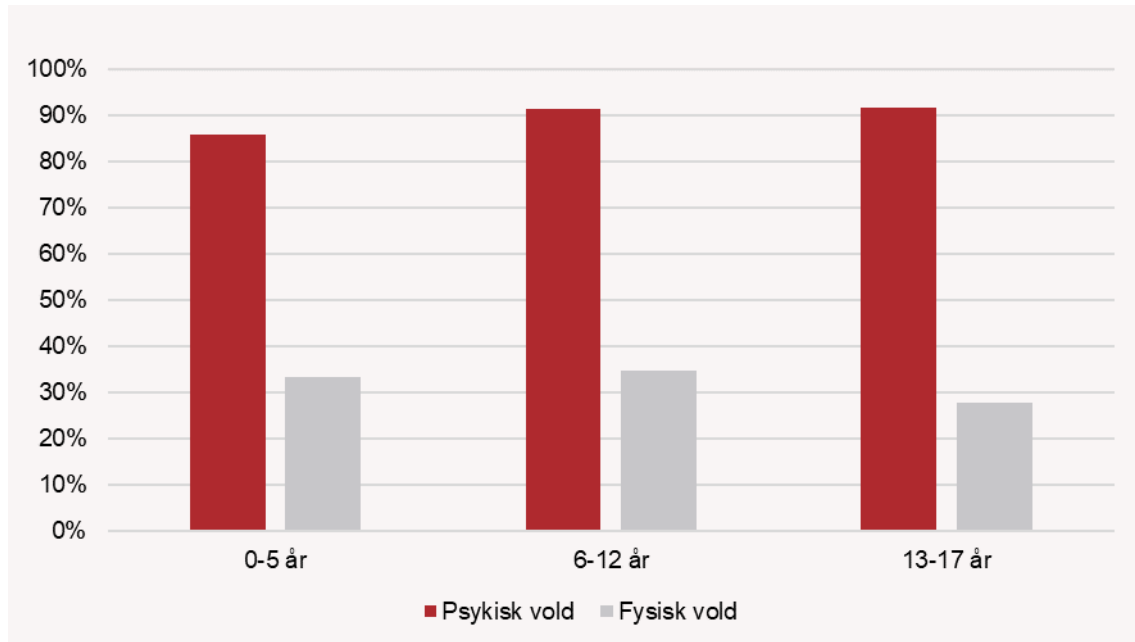
Det er ikke overraskende, at en meget stor andel har været udsat for indirekte vold, da de børn og de unge, som deltager i spørgeskemaundersøgelsen, ledsager deres forældre på et tilbud til voldsudsatte. Det er alligevel vigtigt at understrege, at børnene oplever og rammes af volden, selvom de ikke nødvendigvis udsættes for direkte vold.

Børn er i en sårbar position, når de er vidne til vold mellem deres nære relationer. Det kan være vanskeligt for børn at fortælle om oplevelser med vold. Når børn oplever vold for eksempel i familien, hvad end der er tale om

direkte eller indirekte vold, befinder de sig i en asymmetrisk magt- og afhængighedssituation. Børn har ofte ikke mulighed for at beslutte sig for at forlade deres primære omsorgsperson (Ottosen et al., 2020: 13).

En fagrapport fra Bryd Tavshedens vidensprojekt om voldsudsatte drenge peger på, at drengene i vidensprojektet går ind i nye relationer med øget observans, tvivl, dårligt selvværd og lav selvtillid som følge af at være i konstant alarmberedskab i flere år grundet vold i hjemmet (Bryd Tavsheden 2022: 11). En undersøgelse af Lev Uden Vold fra 2023 viser, at personer, som har været udsat for vold af deres forældre i barndommen, har en 4,6 gange højere risiko for at udøve partnervold i voksenlivet, end personer, som ikke har været udsat for vold af deres forældre i barndommen (Aner et al., 2023: 30).

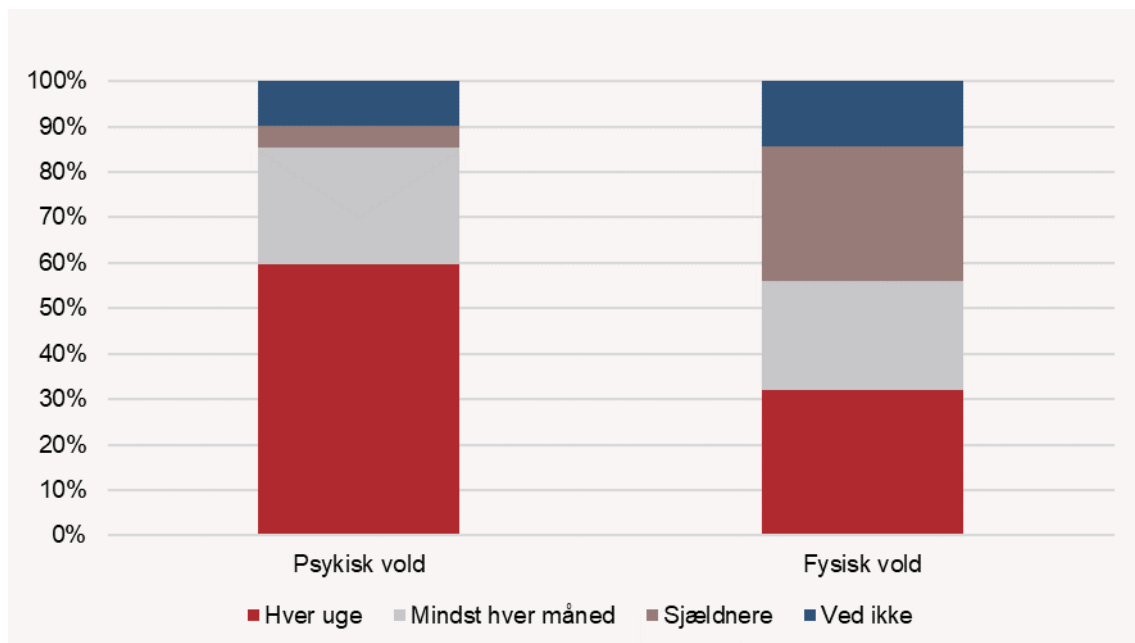
Figur 12: Andelen af ledsagende børn og unge, som har været udsat for psykisk og fysisk vold, opdelt efter alder, 2021-2022

Anm.: Ledsagende børn og unge (n) = 251.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Figur 13: Andelen af ledsagende børn og unge, som har været udsat for psykisk og/eller fysisk vold, opdelt efter hyppighed af volden, 2021-2022

Anm.: Antal børn og unge, der har været udsat for psykisk vold (n) = 226. Antal børn og unge, der har været udsat for fysisk vold (n) = 84. Det enkelte barn kan både være blevet udsat for psykisk og fysisk vold, hvorfor antallet ikke summerer til det totale antal børn og unge, der har deltaget i undersøgelsen.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Ledsagende børn og unge oplever psykisk og fysisk vold i hjemmet

Stort set alle ledsagende børn og unge, som deltager i spørgeskemaundersøgelsen, har været udsat for psykisk vold, mens færre har været udsat for fysisk vold. Der er ikke væsentlige forskelle mellem aldersgrupperne.

Omkring 90 pct. af de ledsagende børn og unge i undersøgelsen har været udsat for psykisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens 30-35 pct. har været udsat for fysisk vold, jf. figur 12.

Psykisk vold er kendetegnet ved at være en gentagende eller vedvarende adfærd, der er med til at nedværdige, ydmyge og isolere den person, der udsættes for det. Ved psykisk vold er der derfor ikke tale om enkeltstående tilfælde, men derimod en voldsdynamik, der udspiller sig over længere tid (Stark, 2007). Ved fysisk vold kan der derimod godt være tale om enkeltstående handlinger.

Psykisk vold mod børnene og de unge kan udspille sig på mange måder. Det kan for eksempel være at nedgøre barnet eller den unge eller komme med trusler om, hvad der vil ske, hvis barnet eller den unge ikke gør bestemte ting. Den fysiske vold kan fx være slag, spark, fysisk afstraffelse mv.

Psykisk vold forekommer hyppigere end fysisk vold. Mere end halvdelen af de børn og unge i spørgeskemaundersøgelsen, som har været udsat for psykisk vold, er blevet udsat for det hver uge, mens hver tredje af de børn og unge, som har været udsat for fysisk vold, er blevet udsat for det hver uge, jf. figur 13.

Psykisk vold kan have alvorlige konsekvenser for børn og unge. Risikoen for skadevirkninger hænger sammen med alvorligheden, hyppigheden og varigheden af mishandlingen (Ottosen et al. 2020: 59).

En undersøgelse fra VIVE viser, at piger og drenge i omtrent samme omfang udsættes for fysisk vold i hjemmet, og at de i omtrent samme omfang oplever, at det er far og mor, der udøver volden. I undersøgelsen påpeges det dog også, at der tegnes et mere kønnet mønster i de tilfælde, hvor myndigheder inddrages. Det fremgår for eksempel af data fra børnehusene, at drenge er mere udsatte for fysisk vold end piger, og at det oftest er faren, der udøver volden (Ottosen & Henze-Pedersen 2021: 6 og 26).

Samme undersøgelse peger på, at den fysiske vold oftere finder sted i familier med få socioøkonomiske ressourcer og i familier med anden etnisk baggrund end dansk (Ibid: 26).

Find flere resultater i bilagsmateriale til rapporten

Det er muligt at få mere viden om kvinder og mænd på kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante tilbud. Social- og Boligstyrelsen samlet andre resultater fra spørgeskemaundersøgelsen i bilagsmaterialet til rapporten. I bilagsmaterialet finder du også spørgeskemaerne, som er anvendt i undersøgelsen, og du finder manualen til undersøgelsen, som beskriver fremgangsmåden for dataindsamlingen.

I bilagsmaterialet til rapporten kan du blandt andet finde resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som viser:

- Hvilke voldshandlinger de voksne respondenter har været udsat for inden for de otte voldsformer
- Hvor hyppigt de voksne respondenter har været udsat for de otte voldsformer
- Hvilken relation de voksne respondenter havde til den eller de voldsudøvende person(er)
- Varigheden af vold i de voksne respondenteres seneste voldelige forhold og i deres voksenliv
- Forekomsten af psykisk vold, fysisk vold, seksuel vold, materiel vold og anden vold blandt ledsagende børn og unge i undersøgelsen.
- Hvor hyppigt de ledsagende børn og unge i undersøgelsen har været udsat for de enkelte voldsformer.

På Social- og Boligstyrelsens vidensplatform social.dk kan du finde opgørelser om kvinder på kvindekrisecentre. Du kan blandt andet finde opgørelser om:

- Udviklingen i antallet af kvinder på kvindekrisecentre siden 2017 nationalt og fordelt på kommuner
- Andelen af kvinder på krisecentre, som har modtaget udvalgte ydelser efter serviceloven, herunder anbringelse i barndommen
- Uddannelsesforhold for kvinder på kvindekrisecentre
- Arbejdsmarkedstilknytning og forsørgelsesgrundlag for kvinder på kvindekrisecentre.

Social- og Boligstyrelsens rapportbank på social.dk

Metode

Undersøgelse om vold i nære relationer 2023 belyser vold mod kvinder og mænd, som har søgt hjælp hos kvindekrisecentre, mandekrisecentre eller ambulante tilbud til voldsudsatte personer. Undersøgelsen belyser også vold mod børn og unge, som ledsager deres forældre på tilbud til voldsudsatte personer.

Rapporten er lavet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse på landets kvindekrisecentre, mandekrisecentre og ambulante tilbud til voldsudsatte personer. Spørgeskemabesvareelserne er indsamlet i perioden fra den 1. januar 2021 til den 31. december 2022.

Det er frivilligt for tilbuddene og brugerne af disse at deltage i spørgeskemaundersøgelsen.

I alt har 52 tilbud deltaget i undersøgelsen, herunder 38 kvindekrisecentre, 7 mandekrisecentre og 7 ambulante rådgivningstilbud til voldsudsatte personer. Pr. d. 31. december 2022 var der i alt 85 kvindekrisecentre¹. Der findes ikke opgørelser om det samlede antal mandekrisecentre og ambulante tilbud, som tilbyder rådgivningsforløb. Rapporten bygger på besvarelser fra 561 voksne, samt 251 ledsagende børn og unge. Det er ikke muligt at opgøre, hvor mange personer som potentielt kunne have deltaget i undersøgelsen, fordi det ikke er muligt at lave en opgørelse over, hvor mange personer der i alt har anvendt de deltagende tilbud i 2021 og 2022.

Spørgeskemaundersøgelsen er ikke nødvendigvis repræsentativ for alle kvinder og mænd, som har haft ophold på et krisecenter, eller som har modtaget ambulante rådgivningsforløb i 2021 og 2022. Det skyldes, at undersøgelsen ikke omfatter alle tilbud og alle personer, som har modtaget hjælp hos tilbuddene, og at der ikke er lavet en tilfældig udvælgelse af respondenter til undersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelsen bygger på frivillig deltagelse både blandt tilbud og blandt beboere og brugere af tilbuddene. Det samme gælder for de ledsagende børn og unge. Opgørelserne kan alene sige noget om de personer, som har valgt at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Det er ikke muligt at lave dækkende analyser af datagrundlagets repræsentativitet. Som læser bør man derfor være varsom med at tolke resultaterne som dækkende for alle voldsudsatte kvinder, mænd og ledsagende børn og unge, som har ophold på kvindekrisecentre, mandekrisecentre, eller som modtager ambulante rådgivningsforløb.

Selvom resultaterne ikke nødvendigvis er repræsentative for alle personer, som benytter sig af tilbud til voldsudsatte personer, giver de indikationer om den vold, målgruppen har været udsat for. Undersøgelsen kan være med til at pege på

¹ Antallet af kvindekrisecentre pr. 31. december 2022 er baseret på tal fra Tilbudsportalen. Data er tilgængelig via Social-, Bolig- og Ældreministeriets hjemmeside. Find data fra Tilbudsportalen via dette link.

udfordringer, der er vigtige at være opmærksomme på, når indsatsen til voldsudsatte mænd og kvinder og deres ledsagende børn tilrettelægges.

I spørgeskemaundersøgelsen er der spurgt ind til respondenternes subjektive oplevelser af at blive udsat for vold. Når vi i rapporten bruger formuleringen "udsat for vold" henviser det til respondenternes oplevelser af vold.

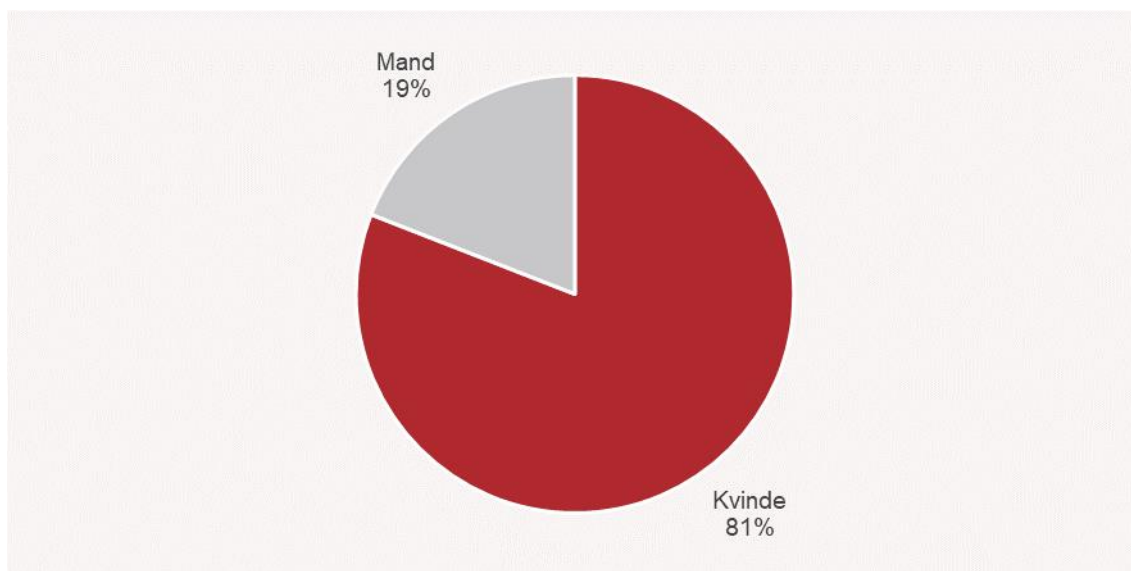
Besvarelser fra voksne

Personer på tilbud, som deltager i spørgeskemaundersøgelsen, tilbydes at deltage i spørgeskemaundersøgelsen én gang for hvert separat ophold eller forløb, personen modtager. Den samme person kan derfor optræde flere gange i spørgeskemaundersøgelsen, hvis personen har modtaget flere indsatser i løbet af 2021 og 2022. Fx kan en person indgå to gange i undersøgelsen, hvis denne ad to omgange i 2021 har haft ophold på et kvindekrisecenter. Derimod vil personen kun optræde én gang i undersøgelsen, hvis opholdet på de to kvindekrisecentre er en del af et sammenhængende forløb, fx ved en overflytning fra ét krisecenter til et andet på grund af sikkerhedshensyn. Undersøgelsens opgørelser omfatter derfor ophold og forløb af personer og ikke unikke personer.

Delvist gennemførte besvarelser er ikke medtaget. Det skyldes, at det ikke med sikkerhed kan vides, om respondenterne har indvilget i at deltage i undersøgelsen, hvis spørgeskemaet ikke er færdiggjort. Det betyder, at kun personer, som har besvaret alle spørgsmål og afsluttet det elektroniske spørgeskema, indgår i undersøgelsen.

Der er en tydelig forskel i fordelingen på køn blandt de personer, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. Blandt de personer, som har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen i løbet af 2021 og 2022, er 454 kvinder og 107 mænd. Det svarer til, at kvinder udgjorde 81 pct. af respondenterne og mænd 19 pct. Dog skal det hertil siges, at langt de fleste tilbud, som deltager i spørgeskemaundersøgelsen, er kvindekrisecentre. 547 besvarelser er fra beboere på kvindekrisecentre og mandekrisecentre, og 14 besvarelser er fra modtagere af ambulante rådgivningsforløb.

Figur 14: Andel kvinder og mænd i Undersøgelse om vold i nære relationer opdelt på køn, 2021-2022

Anm.: Samlet antal besvarelser inkluderet i opgørelsen er 561.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Voksne respondenter, som har oplyst CPR-nummer

Tabel 1: Voksne respondenter, som har deltaget i Undersøgelse om vold i nære relationer og har oplyst CPR-nummer, efter køn, alder, oprindelse, højest fuldførte uddannelse og forsørgelsesgrundlag, 2021-2022

Køn	Voksne respondenter i UVNR, som har oplyst CPR-nummer	
	-----	Pct. -----
Kvinde		74
Mand		26
Alder		
Under 30 år		25
30-39 år		28
40-49 år		28
50 år og derover		19
Oprindelse		
Dansk oprindelse		69
Vestlig oprindelse		6
Ikke-vestlig oprindelse		25
Højest fuldførte uddannelse		
Grundskole		43
Gymnasial uddannelse		11
Erhvervsfaglig uddannelse		27
Videregående uddannelse		19
Forsørgelsesgrundlag		
Beskæftigelse og SU		35
Kontanthjælp mv.		21
Dagpenge, sygedagpenge og jobafklaring		15
Førtidspension		11
Selvforsørgelse		11
Øvrige		7

Anm.: Voksne respondenter (n = 236), som har deltaget i Undersøgelse om vold i nære relationer, som har oplyst deres CPR-nummer i besvarelsen, og som kan genfindes i befolkningsregistret i samme år, som spørgeskemaet er besvaret. Alder er opgjort på tidspunktet for besvarelse af spørgeskemaet. Højest fuldførte uddannelse er opgjort pr. 30/9 i samme år som besvarelse af spørgeskema. Forsørgelsesgrundlag er opgjort som ydelsesgrader i samme år som besvarelse af spørgeskema, baseret på DREAM-registret.

Kilde: Egne beregninger på data fra Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022 og registerdata fra Danmarks Statistik.

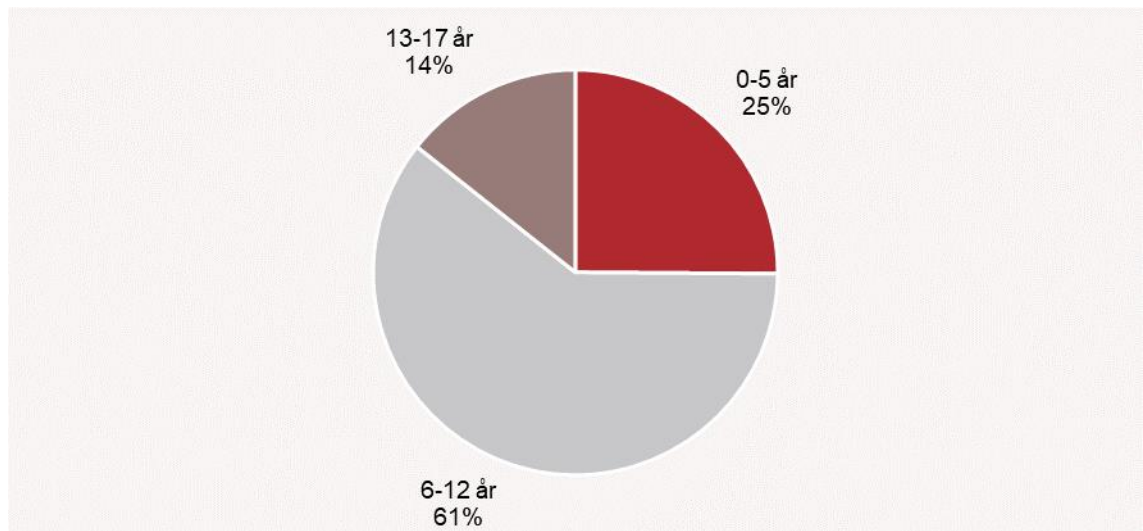
Besvarelser om ledsagende børn og unge

Besvarelser om ledsagende børn og unge mellem 4 og 17 år er indsamlet og rapporteret af en medarbejder på tilbuddet på baggrund af samtaler med barnet og i nogen grad barnets indskrevne forælder på det pågældende tilbud.

251 ledsagende børn og unge har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen i 2021-2022. Besvarelserne om børn og unge fordeler sig ligeligt mellem drenge og piger.

Størstedelen af de børn og unge, som ledsager deres forældre på krisecenter eller ambulansetilbud, er børn og unge i skolealderen. Omkring 60 pct. af de ledsagende børn og unge er i alderen 6-12 år, omkring 15 pct. er mellem 13 og 17 år, og 25 pct. er i alderen 0-5 år, jf. figur 15.

Figur 25: Andele af ledsagende børn og unge i Undersøgelse om vold i nære relationer 2023 opdelt på alder, 2021-2022

Anm.: Samlet antal besvarelser inkluderet i opgørelsen er 251.

Kilde: Spørgeskema fra Undersøgelse om vold i nære relationer, 2021-2022.

Litteraturliste

Algren, M. H., Laursen, B. (2022). Vold og overgreb i Danmark 2021. Analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2005, 2010, 2017 og 2021. Statens Institut for Folkesundhed.

Andersen et al. (2022) Evaluering af "Sig det til nogen" - ambulant rådgivning til voldsramte kvinder, Oxford Research.

Bryd Tavsheden (2022). Dreng bryder tavsheden. Et vidensprojekt om drenges forståelse af vold samt barrierer og motivation for at søge hjælp.

Børns Vilkår (2022) Vold mod børn i Danmark - Analyse af fysisk og psykisk vold i hjemmet.

Danmarks Statistik (2023) *Nyt fra Danmarks Statistik. Flere kvinder bor på kvindekrisecenter*. 9. oktober 2023, Nr. 345. (<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=47215>)

Dokkedahl, S. (2021). *Kvinder på krisecenter*. Syddansk Universitet i samarbejde med Danner og Kvindehjemmet.

Glerup Aner, L., Salka, J., & Johansen, K. B. H. (2023). Vold gennem livet: En undersøgelse af sammenhænge mellem vold i barndomshjemmet og partnervold i voksenlivet. Lev Uden Vold.

Laursen, B. & Johansen, K. B. H. (2020). *Omfang og konsekvenser af fysisk og seksuel partnervold i et kønsperspektiv*. I Oldrup, H. (red.) *Vold i familien - Viden for fagfolk*, Akademisk forlag, s. 110-134.

Lyk-Jensen, S. V., Bøg, M. & Lindberg, M. R. (2017) Børn, der oplever vold i familien, SFI

Ottosen, M. & S. Østergaard (2022). *Partnervold i Danmark 2020*. VIVE.

Ottosen, M. & S. Østergaard (2018). *Psykisk partnervold – En kvantitativ kortlægning*. VIVE.

Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V., Bom, L. H., Poulsen, J. B. (2022). Danskernes kendskab til partnervold. VIVE.

Ottosen, M. & S. Henze-Pedersen (2021). Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – en vidensopsamling. VIVE.

Ottosen, M., S. Frederiksen & S. Henze-Pedersen (2020). Psykisk vold mod børn i hjemmet. VIVE for Socialstyrelsen

P. Randall Kropp & Stephen D. Hart (2022) SARA-V3: Brugermanual for Version 3 af risikovurdering ved partnervold. Socialstyrelsen.

Rasmussen, N. (2020) Drab og dødelig vold i nære relationer. I Oldrup, H. (red.) *Vold i familien - Viden for fagfolk*, Akademisk forlag, s. 97-109.

Salka, J., Johansen, K. B. H. & Aner, L. G. (2023) Vold i barndommen - Voksne danskeres erfaringer med vold i barndomshjemmet, Lev Uden Vold.

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

december 2023